

Plan

Policy

Handlingsplan

Rutin

Instruktion

Riktlinje

Planeringsstrategi 2024

Kristinehamns kommun

Dokumenttyp Plan	Dokument-ID 2023:97	Datum för beslut KF § 90, 2024-06-18	Version Antagandehandling
Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Kommundirektör	Ansvarig för uppföljning Kommunstyrelsen	Reviderad
Dokumentet gäller Kommunens samtliga nämnder och bolag			

Innehåll

Inledning	3
1.1 Vad är en planeringsstrategi?	3
1.1.1 Innehåll i planeringsstrategin	3
1.1.2 Konsekvenser om kommunen inte antar en planeringsstrategi i tid.....	3
1.1.3 Förhållande till antagen planeringsstrategi från 2021	4
1.1.4 Kontinuerlig översiktsplanering.....	4
2 Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för en aktuell översiktsplanering	6
2.1 Ändringar i statliga intressen.....	6
2.1.1 Riksentressen.....	6
2.1.2 Miljökvalitetsnormer.....	6
2.2 Lagändringar	7
2.2.1 Övriga förändringar av lagstiftning, förordningar och direktiv	8
2.3 Nationella och regionala mål, strategier, planer, program och underlag	8
2.3.1 Nationella mål, strategier, planer, och underlag.....	8
2.3.2 Regionala mål och planeringsunderlag.....	9
2.4 Aktualitet av Länsstyrelsens granskningsyttrande	11
3 Kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen 	12
3.1.1 Kristinehamns kommuns översiktsplan	12
3.2 Fokus i översiktsplaneringen	16
3.2.1 Ärenden med politiskt uppdragsbeslut	16
3.2.2 Utredningsområden	20
3.2.3 Utvecklingsförslag.....	21
3.3 Kommunala mål, planer och program	23
3.4 Viktiga aktuella utredningar	23
3.5 Kommunens samlade bedömning kring fortsatt arbete med översiktsplaneringen	24
4 Översiktsplanens aktualitet i förhållande till kraven i PBL	29
4.1 Kommunens samlade bedömning	30

Inledning

1.1 Vad är en planeringsstrategi?

Plan- och bygglagen (PBL) (SFS 2010:900) innehåller från 2020 krav om aktuell översiktsplanering i Sveriges kommuner. Kraven innebär att kommunfullmäktige ska ta fram och anta en planeringsstrategi inom de två första åren efter ordinarie val. Syftet med planeringsstrategin är att kontinuerligt fånga upp förändringar som kan påverka den översiktliga planeringen, och på så sätt aktualisera och stärka kommunens översiktsplanering.

I arbetet med att hålla översiktsplanen aktuell blir planeringsstrategin ett återkommande verktyg. Minst en gång varje mandatperiod ska en planeringsstrategi beslutas av kommunfullmäktige. Det är upp till varje kommun att bedöma om det behöver ske oftare. Genom att jobba kontinuerligt med strategin kan kommunen beskriva prioriteringar och satsningar i kommunens fortsatta översiktsplanering. Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen.

Det är viktigt att översiktsplanen är aktuell eftersom den ska fungera som stöd vid avvägningar och i beslut i bland annat planärenden. Planeringsstrategin bekräftar för den som är berörd, exempelvis boende, verksamma, markägare, byggaktörer, grannkommuner och myndigheter, att översiktsplanen uttrycker den aktuella politiska inställningen till utvecklingen i kommunen.

1.1.1 Innehåll i planeringsstrategin

I planeringsstrategin ska kommunen redogöra huruvida förändringar av betydelse gällande planeringsförutsättningar för översiktsplanens aktualitet har skett. Till sin hjälp har kommunen bland annat länsstyrelsens planeringsunderlag.

I planeringsstrategin ska kommunfullmäktige enligt 3 kap. 23§ PBL anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ett ordinarie val. I strategin ska fullmäktige;

1. ta ställning till dels ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, dels kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, och
2. bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3§, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5§.

En planeringsstrategi kan ändras fram till nästa ordinarie val. Kraven i första stycket gäller dock inte om fullmäktige i stället antar en ny översiktsplan inom den tid som anges där, se Lag om ändring i PBL (SFS 2020:76).

1.1.2 Konsekvenser om kommunen inte antar en planeringsstrategi i tid

Kommunen är skyldig att ha en aktuell översiktsplan. Om varken en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan antagits och vunnit laga kraft inom två år efter ett ordinarie val anses översiktsplanen i sin helhet vara inaktuell, inklusive fördjupningar av översiktsplanen. Detta gäller första gången efter 11 september 2024. Kommunen behöver då påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan. Det innebär även att detaljplaner som påbörjas innan en ny översiktsplan är antagen ska hanteras med utökat planförfarande. Därtill är det viktigt att kommunen har en aktuell översiktsplan så att ställningstaganden om

exempelvis infrastrukturplanering är tydliga gentemot företrädare för regional och statlig planering.

1.1.3 Förhållande till antagen planeringsstrategi från 2021

Kristinehamns kommun tog under föregående mandatperiod 2021 fram en planeringsstrategi. Den antogs av kommunfullmäktige innan nuvarande lagstiftning gällande planeringsstrategi hade trätt i kraft, och nuvarande processkrav enligt PBL efterföljdes därför inte. I planeringsstrategin 2021 fanns en stark koppling till kommunens planprioritering, där pågående och kommande planeringsprojekt presenteras och prioriteras, och således fanns ett större fokus på detaljplanering än i nuvarande planeringsstrategi.

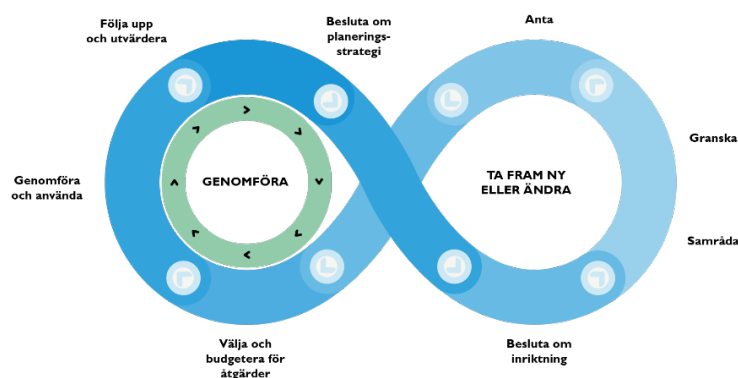
Dock finns tydlig koppling mellan planerna då den översiktliga planeringen vägleder arbetet med detaljplanering. Se mer om hur den översiktliga planeringen i förlängningen bidrar till fler detaljplaner under avsnitt 3.2.

1.1.4 Kontinuerlig översiktsplanering

Översiktsplanering syftar till att olika förändringar i den fysiska miljön tillsammans ska bli en bra helhet. Var det byggs och hur mark- och vattenområden används viktigt för en god ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet i kommunen. Det vi planerar och genomför idag har inverkan både på nuvarande och kommande mandatperioder, men också för kommande generationer.

En hållbar utveckling förutsätter effektiva processer för planering som underlättar styrning enligt demokratiskt fattade beslut. Därför erbjuder PBL ett arbetssätt för översiktsplanering som innebär att översiktsplanen utvecklas kontinuerligt genom tillägg och fördjupningar. Även andra styrande dokument behöver utvecklas parallellt och hållas aktuella för att kontinuerligt komplettera översiktsplanen.

Kontinuerlig process för översiktsplanering enligt Boverket

Figur 1: Kontinuerlig process för översiktsplanering, baserad på Boverkets processfigur. Bearbetad och illustrerad av Jessica Andersson, Kristinehamns kommun

Kommunfullmäktige beslutar årligen vilka insatser som ska genomföras och hur de ska budgeteras. Den här delprocessen kan pågå i många år, så länge översiktsplanen bedöms vara aktuell. I de fall bedömningen är att översiktsplanen behöver ändras (eller en ny översiktsplan behöver tas fram) går översiktsplaneringen in i den högra delen av processen enligt figur 1 ovan.

Den delprocessen inleds med ett beslut om inriktning för planarbetet, följt av samråd, granskning och antagande av översiktsplanen. Därefter fortsätter arbetet med att genomföra och följa upp översiktsplanen i den vänstra delen av processfiguren.

2 Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för en aktuell översiktsplanering

Nedan ses översyn av planens aktualitet enligt 3 kap. 23§ PBL, första delen av punkt 1: ta ställning till [...] ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet

I planeringsstrategin ska kommunen beskriva nya eller förändrade planeringsförutsättningar, hur de kan påverka ställningstaganden gällande användning av mark- och vattenområden och hur den byggda miljön ska utvecklas, användas och bevaras. Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 26§ PBL i ett underlag till kommunen redovisa statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet, samt om länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller. Redovisningen ska göras under den andra halvan av tiden mellan två ordinarie val till kommunfullmäktige.

Ändrade planeringsförutsättningar som lyfts i detta avsnitt har antingen framkommit i Länsstyrelsens underlag (2022-12-30) eller ansetts relevanta utifrån kommunens egen bedömning. Ändrade planeringsförutsättningar berör tiden efter antagen översiktsplan 2021.

2.1 Ändringar i statliga intressen

Översiktsplanen ska redovisa kommunens ställningstaganden gentemot statliga intressen exempelvis enligt Miljöbalken (MB) (SFS 1998:808). I gällande översiktsplan finns befintliga intressen redovisade samt hur kommunen förhåller sig till dessa.

2.1.1 Riksintressen

Kommunikationer enligt 3 kap. 8§ MB

Trafikverkets senaste beslut om riksintressen är från 2022-09-26. Beslutet omfattar en fullständig översyn av riksintresseanspråk inom samtliga fyra trafikslag, väg, järnväg, sjöfart och flyg. Inom Kristinehamns kommun är det en väg som inte längre bedöms vara av riksintresse: Väg 26 Kristinehamn – länsgräns Dalarna. Det finns en tillkommen anläggning av riksintresse vad gäller järnväg: Kristinehamn – Nykroppa.

Totalförsvaret enligt 3 kap. 9§ MB

Försvarsmakten har i januari 2022 fattat beslut om ny riksintressekatalog för Försvarsmakten gällande totalförsvarets militära del och tillhörande påverkansområden. En del av Kristinehamn kommun berörs av Försvarsmaktens lågflygningsområde med påverkansområde: Värmland upp till Älvdalen. Det är ett riksintresse som inte omfattas av sekretess.

Kommunens samlade bedömning

- Översiktsplanens aktualitet förändras inte av ovanstående ändringar.

2.1.2 Miljökvalitetsnormer

Av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser uppfylla gällande miljökvalitetsnormer (MKN) (3 kap. 4§ PBL). Det ska framgå om det finns risk för att överskrida miljökvalitetsnormerna eller inte.

MKN Vatten

Vattenförvaltningsarbetet i Sverige sker i cykler om sex år. I slutet av varje period presenterar vattenmyndigheterna i respektive vattendistrikt en förvaltningsplan. En ny förvaltningscykel för MKN vatten har påbörjats och gäller mellan år 2022 och 2027.

Översiktsplanen ska ge en helhetsbild över samlade utmaningar och åtgärdsbehov rörande vattenkvalitet inklusive dricksvatten, samt vilka åtgärder som behöver prioriteras i samband med den fysiska planeringen för att bibehålla nuvarande status.

Kommunens bedömning

- Översiktsplanens aktualitet förändras inte av ovanstående, dock ska dessa underlag beaktas och relevanta delar arbetas in vid kommande översiktsplaneprocess.

2.2 Lagändringar

Lagstiftningen inom samhällsplaneringen är i ständig förändring och utveckling. Ansträngningar görs för att förenkla regler, samtidigt som kunskapsutvecklingen inom en rad områden påverkar hur regelverket utvecklas. På Boverkets PBL Kunskapsbanken finns omfattande information om olika lagförändringarna. Ytterligare kunskapskällor för tillämpning av regelverken finns på sektorsmyndigheterna. Hur lagarna tillämpas är också en viktig kunskapskälla, där utvecklad rättspraxis utgör vägledning vid hantering av frågor.

Nedan redogörs de förändringar som skett i lagstiftning, förordningar och direktiv sedan Kristinehamns översiktsplan antogs i november 2021 och som bedöms kunna påverka översiktsplanens aktualitet.

Förändringar

Riksdagen har beslutat om ändring av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar med syfte att förbättra kommunernas planering av bostadsförsörjningen, samt förutsättningarna för regeringens uppföljning. Ändringarna började gälla den 1 oktober 2022 och innebär att kraven på analysen som ska ligga till grund för uppgifterna i riktlinjerna får en tydligare inriktning mot bostadsbristen i kommunen. Boverket ska ta fram underlag som kommunerna ska använda som stöd för att bedöma vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden.

Regeringen tog i februari 2023 beslut om en ny bestämmelse i plan- och byggförordningen (PBF) (SFS 2011:338). Beslutet innebär att alla översiktsplaner som påbörjas efter den 31 december 2026 ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt.

Med anledning av den nya bestämmelsen i PBF har Boverket tagit fram ett förslag till föreskrifter som ska träda i kraft kring halvårsskiftet 2024. Reglerna blir dock först bindande att tillämpa för de översiktsplaner som påbörjas efter den 31 december 2026.

Kommunens bedömning

- Översiktsplanens aktualitet påverkas inte av ändringarna. I kommunens översiktsplan från 2021 var kommunens gällande bostadsförsörjningsplan (2018) ett underlag. Ändringarna av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar påverkar inte aktualiteten. Dock har en försvarsetablering i kommunen förändrat förutsättningarna för bostadsmarknaden, vilket har lett till att kommunledningsförvaltningen 2023 fick uppdrag om revidering av bostadsförsörjningsplanen.
- Kommunen har tagit del av den nya bestämmelsen i PBF gällande de nya reglerna för digitala översiktsplaner. Digitaliseringsprocessen av översiktsplanen diskuteras vidare under kapitel 3.5 *Kommunens samlade bedömning kring fortsatt arbete med översiktsplaneringen.*

2.2.1 Övriga förändringar av lagstiftning, förordningar och direktiv

Lag om allmänna vattentjänster (2006:412), ändrad (SFS 2022:1249). Från den 1 januari 2023 trädde förändringar av lagen i kraft. Den nya lagen ställer krav på att alla kommuner ska ha en aktuell vattentjänstplan, vilket kan beskrivas som en översiktsplan för va-frågor och skyfall. Planen är strategiskt viktig på samma sätt som en aktuell översiktsplan. Vattentjänstplanen ger tydliga planeringsförutsättningar för hela samhällsbyggnadsprocessen, samt ger fastighetsägare, företag och exploatörer tydlig information om kommunens avsikt och syn på framtida utveckling inom områden.

Kommunens bedömning

- Kommunledningsförvaltningen har tillsammans med tekniska förvaltningen och miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen sedan något år tillbaka arbetat med att ta fram en ny VA-plan. Sedan det skett förändringar i lagen om allmänna vattentjänster har uppdraget om VA-plan via nytt beslut skiftat till uppdrag om Vattentjänstplan. Innehållsmässigt tas inget bort från tidigare ingick i VA-plan. I stället tillkommer ett antal tillägg i och med lagkravet, exempelvis en del som behandlar skyfall. Vattentjänstplanen ska samrådats och granskas enligt gällande bestämmelser.
- Lagändringarna påverkar inte översiktsplanens aktualitet, men när vattentjänstplanen är antagna kan relevanta delar användas som underlag eller arbetas in i kommande översiktsplan.

2.3 Nationella och regionala mål, strategier, planer, program och underlag

Utöver lagstiftning kan andra faktorer påverka kommunens översiktliga planering. Nedan redogörs ett urval genom korta beskrivningar.

2.3.1 Nationella mål, strategier, planer, och underlag

Nationell transportinfrastrukturplan för 2022–2033 (2022)

Den nationella transportinfrastrukturplanen tas fram av Trafikverket på uppdrag av regeringen och redogör för statens infrastrukturens utveckling över en tolvårsperiod. Planen är trafikslagsövergripande för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart. Regeringen fastställer en långsiktig nationell plan vart fjärde

år. Planen kompletteras med årliga beslut om genomförandet av åtgärderna som redovisas i planen.

Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad (2021)

Energimyndigheten och Naturvårdsverket har tillsammans tagit fram en nationell strategi för en mer hållbar vindkraftsutbyggnad. Syftet med strategin är att bidra till en hållbar energiomställningen genom att skapa förutsättningar för den framtida vindkraftsutbyggnaden med en utvecklad planeringsprocess. I den nationella vindkraftsstrategin föreslås att regionala planeringsunderlag och vindkraftsanalyser ska genomföras i samtliga län för att främja en hållbar utbyggnad av vindkraft.

Länsstyrelserna i Dalarna och Värmland är de två första länen som fått i uppdrag av Energimyndigheten att arbeta fram regionala planeringsunderlag för vindkraft och genomföra en vindkraftsanalys.

2.3.2 Regionala mål och planeringsunderlag

Värmlandsstrategin 2040 (2021)

Region Värmland samordnar arbetet med Värmlandsstrategin 2040 på uppdrag av regeringen inom ramen för Förordning om regionalt utvecklingsarbete (SFS 2017:583). Syftet är att skapa en hållbar regional utveckling, konkurrens- och attraktionskraft.

Värmlandsstrategin är övergripande, ger en bild över länets tillgångar och lyfter prioriterade områden att kraftsamla kring. På regional nivå utgör strategin en grund för beslut och styr satsningar och tilldelning av projektmedel och företagsstöd. Vid förhandlingar med regeringen, statliga myndigheter och EU fungerar strategin som ett underlag för hur medel ska fördelas.

Värmland 2060 – Fyra scenarier

Region Värmlands rapport presenterar fyra olika scenarier för hur framtidens Värmland kan tänkas se ut och fungera, med fokus på fysisk planering. Värmland 2060 har tagits fram som ett diskussionsunderlag och ett stöd för alla som jobbar med fysisk planering i länet. De fyra scenarierna bygger på en rad olika faktorer som styr samhällsplaneringen och som vi vet kommer att påverka framtiden, men inte hur.

Regional bostadsmarknadsanalys (2023)

Varje vår sammanfattar Länsstyrelsen i Värmland en regional bostadsmarknadsanalys med fokus på året som gått. Syftet med analysen är att synliggöra hur behovet av bostäder tillgodoses i länet, hur arbetet med bostadsförsörjning ser ut och hur den skulle kunna utvecklas. Länsstyrelsen ska överlämna rapporten till Boverket den 15 juni varje år.

Länsplan för regional transportinfrastruktur i Värmland 2022–2033 (2022)

Region Värmlands länsplan för regional transportinfrastruktur omfattar bland annat investeringar i statliga regionala vägar, statlig medfinansiering av kommunal infrastruktur, åtgärder för trafiksäkerhet, kollektivtrafik och cykel. Varje län har en egen länsplan som tas fram och beslutas av regionerna. Länsplanen omfattar inte drift och underhåll eller nya investeringar i järnvägar, nationella stamvägnätet (Europavägar och större riksvägar) eller allmänna farleder som återfinns i den nationella transportinfrastrukturplanen.

Trafikverket ansvarar för genomförande av åtgärder i länsplanen. Medlen i planerna är inte alltid detsamma som utfallet beroende på det statsfinansiella läget. Det faktiska utfallet bestäms årligen i statsbudgeten eftersom statlig infrastruktur främst är anslagsfinansierad.

Regionalt trafikförsörjningsprogram Värmland 2022–2026 (2021)

Enligt lagen om kollektivtrafik (SFS 2010:1065) ska varje regional kollektivtrafikmyndighet ansvara för att regelbundet fastställa mål för den regionala kollektivtrafiken och redovisa dessa i ett trafikförsörjningsprogram. Region Värmlands senast framtagna mål för den regionala kollektivtrafiken togs fram 2021 och gäller för åren 2022–2026.

Målbild för kollektivtrafiken i Värmland 2040

Region Värmland har tagit fram ett målbildsdokument som beskriver hur kollektivtrafiken i regionen ska utvecklas, med sikte på 2040. Målbilden visar kollektivtrafiken betydelse i arbetet med att bygga ett attraktivt och konkurrenskraftigt samhälle som är långsiktigt hållbart.

Regional vindkraftsanalys (2022–2024)

Länsstyrelsen i Värmland påbörjade under våren 2022 projektet ”Regional vindkraftsanalys”. Projektet är ett samverkansprojekt med Länsstyrelsen i Värmland, Länsstyrelsen i Dalarna, Energimyndigheten och Forsvarsmakten. Syftet med projektet är att ta fram en regional vindkraftsanalys samt att främja delaktighet och samarbete med länets kommuner. Den regionala analysen ska utreda förutsättningar för utbyggnad av vindkraft framöver i länet, samt vilka utmaningar det innebär. Det regionala planeringsunderlaget ska visa potentiella områden som är lämpade för vindkraftsutbyggnad och utgöra ett stöd vid kommunernas framtida översiktsplanering.

Grön infrastruktur (2022)

I Länsstyrelsens arbete med grön infrastruktur har kartor över värde-trakter för sjöar och vattendrag, våtmarker samt för skog och träd tagits fram. Kartorna kan exempelvis användas som underlag i framtagandet av översiktsplaner för att identifiera känsliga områden och för att se hur värdefulla naturområden hänger ihop.

Järnvägssträckan Stockholm – Oslo

Regeringen har lämnat uppdrag åt Trafikverket att tillsammans med norska Jernbanedirektoratet utreda förutsättningarna för att etappvis utveckla järnvägen på stråket Stockholm–Oslo, samt lämna förslag på hur åtgärderna kan finansieras. I slutet av januari 2024 skickade Oslo–Sthlm 2.55 in sin EU-ansökan om en lokaliseringsutredning för Nobelbanan, och fördjupad utredning kring finansiering för en ny gränsbana mellan Sverige och Norge. Ansökan är granskad av Trafikverket, samt godkänd av den svenska Regeringen med stöd av Samferdselsdepartementet i Norge.

Regional Cykelplan (2024)

Region Värmland har tagit fram ett samlat regionalt dokument för utveckling av en ökad och säker cykling i länet. Den pekar ut en riktning för utvecklingen genom strategiska områden, och åtgärder genom åtgärdsområden. Planen innehåller en lista av de regionala cykelkopplingar som prioriteras för utbyggnad i länet och ett förslag på utbyggnad av ett huvudcykelnät på lång sikt. Planen innehåller principer för hur länsplanemedel ska fördelas mellan olika

cykelåtgärder. På så vis är planen styrande och kopplad till genomförandet av *Länsplanen för regional transportinfrastruktur för Värmland*. Cykelplanen är i övrigt vägledande och syftar till att sprida kunskap, inspiration samt råd om cykling.

Kommunens bedömning

- Sedan översiktsplanen antogs har ett flertal mål, strategier och underlag tillkommit på både regional och nationell nivå. Flera av dessa berör frågor som behandlas i översiktsplanen. Då mängden nationella och regionala mål, strategier och underlag är omfattande skulle uttalande om samtliga uppta en avsevärd stor del av översiktsplanen och anses därför vara olämpligt. Hur detta lämpligen hanteras får bedömas vid framtagande av ny översiktsplan.

2.4 Aktualitet av Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsen har gått igenom sina synpunkter från deras granskningsyttrande (2020-10-20) för Översiktsplan (2021) och konstaterar i planeringsunderlaget (2022-12-30) att deras yttrande fortfarande är aktuellt.

Länsstyrelsen skickar med att det har kommit nya beslut för riksintressen kommunikation och totalförsvar sedan antagandet av översiktsplanen (2021). Vidare har en ny förvaltningsplan för vatten med tillhörande åtgärdsprogram tagits fram, vilka ses som viktiga planeringsunderlag gällande miljökvalitetsnormer för vatten. Länsstyrelsen skriver att en del tidigare bedömningar inom dessa områden således kan behöva ses över.

Kommunens bedömning

- Kristinehamns kommun noterar och välkomnar att Länsstyrelsens yttrande fortsatt ses som aktuellt. Kommunen är medveten om de nya besluten och studerar noga de frågor som lyfts ovan när områden blir aktuella för detaljplaner eller annan myndighetsutövning. Det finns inte något skäl att förklara översiktsplanen inaktuell.

3 Kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen

Nedan ses andra delen av punkt 1 i 3 kap. 23§ PBL: ta ställning till [...] kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen.

Sveriges kommuner har planmonopol för planläggning av mark och vatten enligt PBL. Planläggningen sker på flera nivåer där de övergripande långsiktiga riktlinjerna för hur kommunens användning av mark och vatten, samt hur bebyggelse och infrastruktur bör utvecklas, sker inom den översiktliga planeringen och den kommunomfattande översiktsplanen. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men vägledande i detaljplanering och bygglov. Det är Kommunstyrelsen som har det övergripande ansvaret för planeringen och planeringsavdelningen har uppgiften att leda och samordna processen.

Planeringsstrategin ska redovisa kommunens ställningstaganden gällande den fortsatta översiktsplaneringen. Strategin i sig innebär ingen ändring av översiktsplanen, utan ska beskriva kommunens fokus i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras för att den ska fylla lagstiftningens intentioner. För att beskriva kommunens fokus i översiktsplaneringen behöver de översiktliga ärenden som återfinns i kommunens planprioritering gås igenom i planeringsstrategin. Planprioriteringen är ett separat beslutsdokument som tas årligen av kommunstyrelsen.

Genom planprioriteringen görs en politisk bedömning och prioritering av vilka planeringsärenden som kommunen ska prioritera i förhållande till de resurser som finns. Utöver den årliga planprioriteringsprocessen kan omprioritering beslutas i kommunstyrelsen vid behov.

3.1.1 Kristinehamns kommuns översiktsplan

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste styrdokument. Den visar var kommunen ska utvecklas, vilka gemensamma värden som ska stärkas och hur kommunen ska ge utrymme för fler invånare och verksamheter.

Kristinehamns kommuns översiktsplan vann laga kraft den 27 november 2021. Planen riktar sig till kommunens invånare, privata och offentliga samhällsaktörer samt nämnder och kommunala bolag. Det innebär att översiktsplanen kan användas för att ge vägledning i många olika slags beslut och planer. Till översiktsplanen hör Länsstyrelsens granskningsyttrande (2020-10-20). Översiktsplanen har inga gällande ändringar eller tillägg, men kommunen har pågående översiktsplanering genom tre planprogram inom utpekade utredningsområden samt två fördjupade översiktsplaner (FÖP Västra Vålösundet & FÖP Kroksvik). Läs mer under avsnitt 3.3 *Påbörjad och prioriterad översiktlig planering*.

Översiktsplanen presenterar fem inriktningsmål med tillhörande strategier som ska styra kommunens översiktsplan och den fysiska utvecklingen:

INRIKTNINGSMÅL**STRATEGIER****1. Attraktiva livsmiljöer och ett välfungerande vardagsliv för alla**

1. Möjliggöra olika boendeformer i attraktiva miljöer.
2. Erbjuder ett varierat, tillgängligt och kvalitativt fritids- och kulturliv.
3. Utveckla trevligare och mer levande centrummiljöer.
4. Erbjuder lättillgängliga närreklamationsområden i anslutning till tätorterna.
5. Integrera Kristinehamns kommun i Karlstads, Karlskogas och Örebros lokala arbetsmarknader.

2. Regionförstoring, kommunikationer och transporter

1. Bli Värmlands bästa cykelkommun
2. Verka för förkortade restider och välutvecklad kollektivtrafik till Karlstad, Karlskoga, Degerfors och Örebro.
3. Skapa planberedskap för Nobelbanan och en utvecklad järnväg mellan Oslo-Stockholm.
4. Skapa förutsättningar att få Värmlands och Örebro läns regionala huvudhamn i Väneren.
5. Stärka Kristinehamn som intermodal knutpunkt.

3. Hållbar och klimatanpassad samhällsplanering

1. Bygg staden inåt genom förtätning, omvandling och förädling.
2. Låta infrastruktur utvecklas i takt med bebyggelseutveckling och krav.
3. Förbättra möjligheterna för hållbara transportalternativ.
4. Planera med översvämningshänsyn.
5. Möjliggör hållbar energiutvinning genom vind- och vattenkraft.

4. En starkt identitet

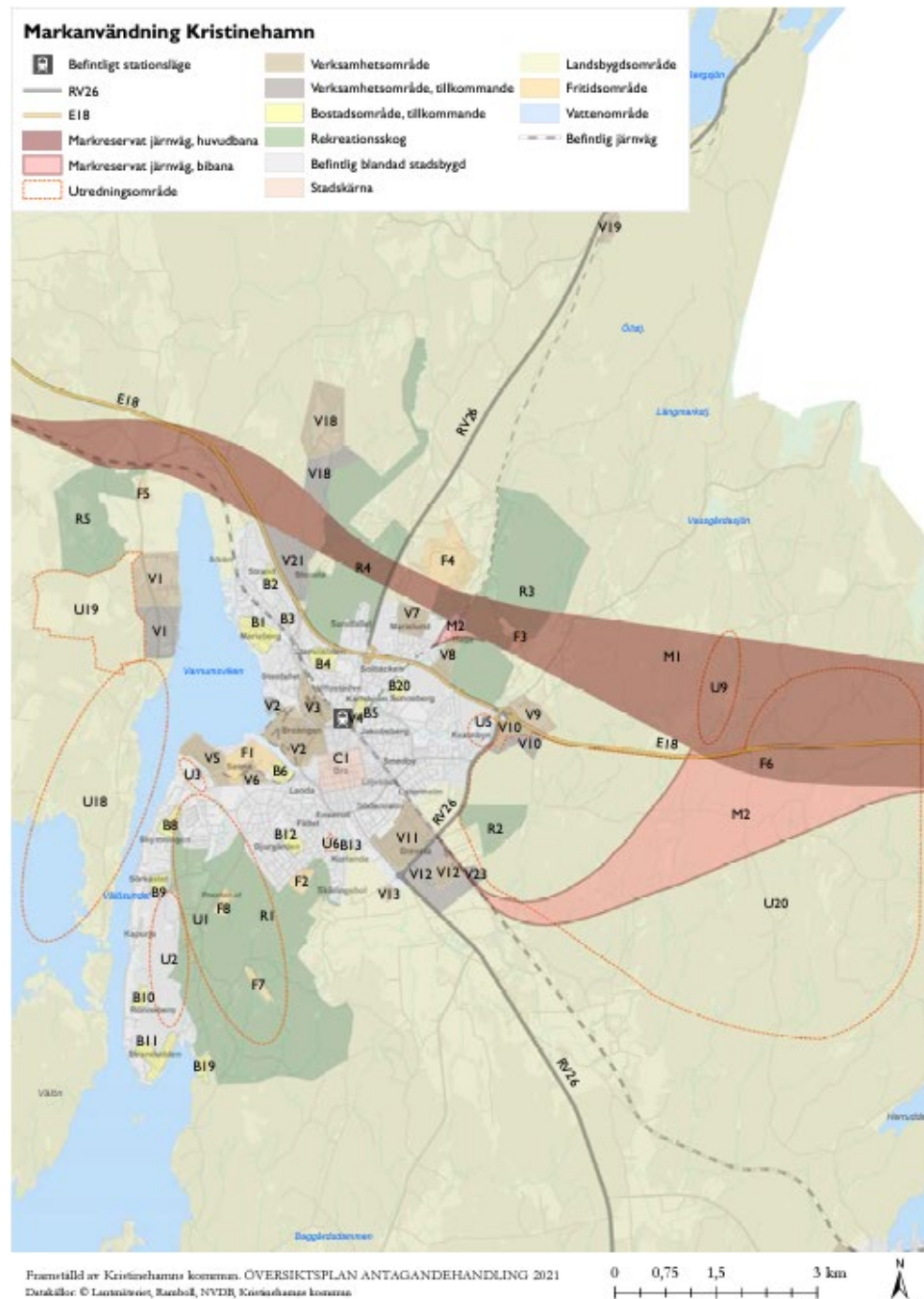
1. Fortsätta med skärgårdsutveckling och stärka kopplingen till Väneren.
2. Koppla järnhantering, transporter och maritim näring till den kulturhistoriska identiteten.
3. Stärka samverkan i östra Värmland och den regionala samhörigheten i det öst-västra stråket mellan Örebro och Karlstad.
4. Utveckla kulturhistoriskt viktiga platser.
5. Värna om en levande landsbygd, lantbruk och mathantverk.

5. God planberedskap för verksamheter

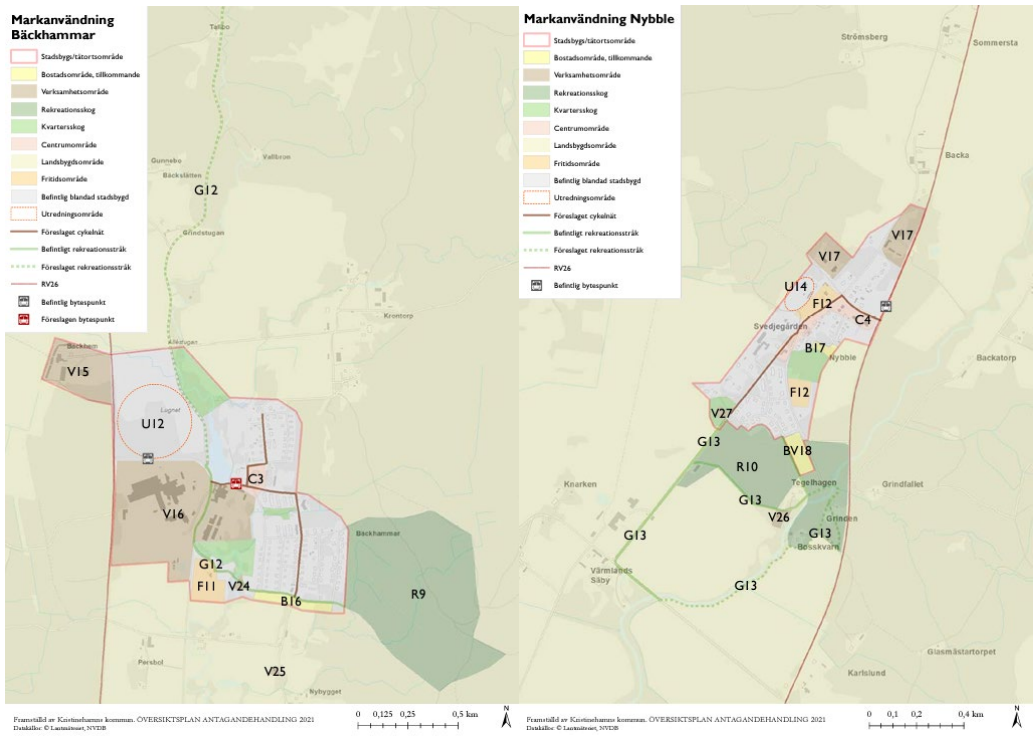
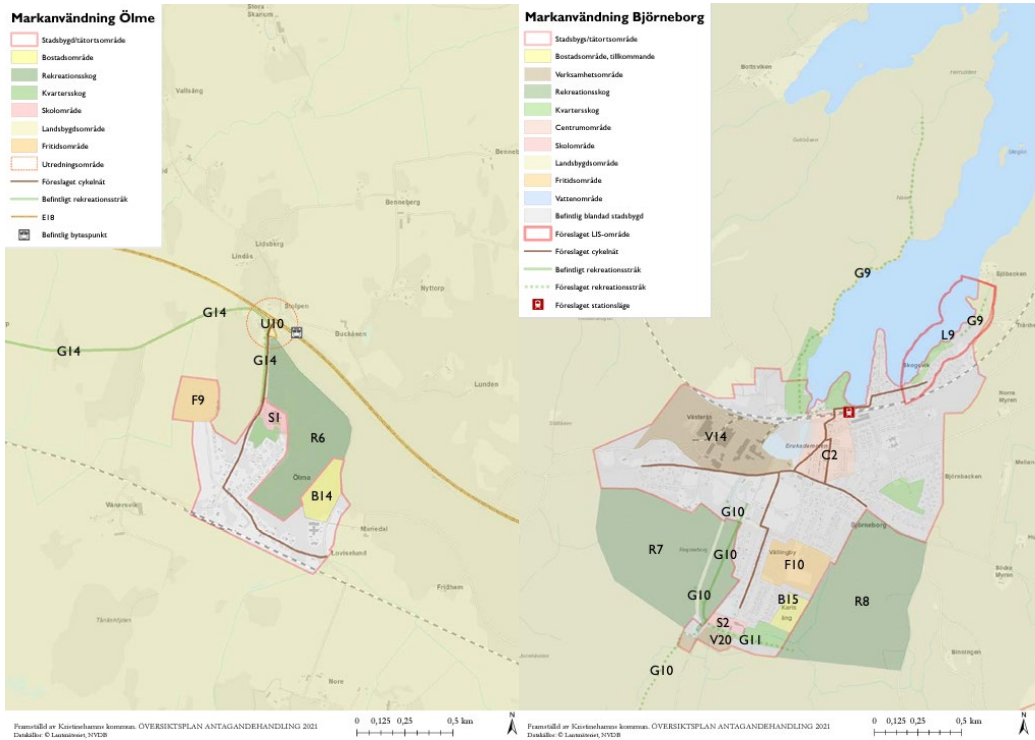
1. Trygga befintliga näringars markanvändningar.
2. Skapa god planberedskap för etablering av nya verksamheter.
3. Möjliggör logistikverksamhet i strategiska lägen.

Figur 2: Utdrag ur kommunens översiktsplan som visar inriktningsmål med tillhörande strategier.

Markanvändningskartorna i översiktsplan (2021) visar överskådligt hur Kristinehamns kommuns tätorter och småorter avser att utveckla mark- och vattenområden. I markanvändningskartorna finns utredningsområden. Ett utpekad utredningsområde i översiktsplanen är en markanvändning som kommunen ännu inte tagit ställning till, men som bör utredas vidare för att kunna besluta om en inriktning för markanvändningen inför nästa revidering av översiktsplanen. Det är också ett alternativt att arbeta vidare med en fördjupning av översiktsplanen, planprogram eller annan typ av lokaliseringstudering.

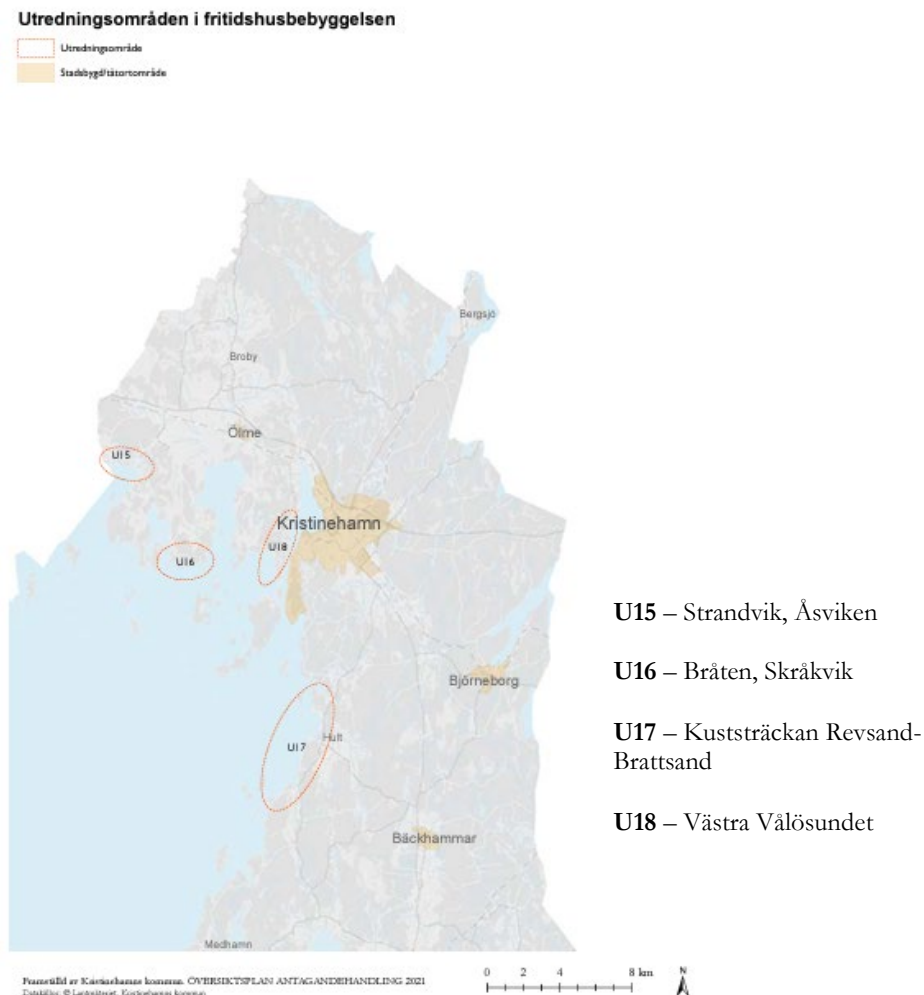

Figur 3: Utdrag ur översiktsplanen (2021), visar markanvändningskartan över tätorten Kristinehamn.

Figur 4: Utdrag ur översiktsplanen (2021), visar markanvändningskartor för Kristinehamns mindre orter.

Utredningsområden finns även i fritidshusbebyggelsen och visar områden med behov av fördjupat kunskapsunderlag.

Figur 5. Utdrag ur översiktsplanen (2021), visar utredningsområden i fritidshusbebyggelsen.

3.2 Fokus i översiktsplaneringen

3.2.1 Ärenden med politiskt uppdragsbeslut

Här beskrivs aktuella ärenden under mandatperioden. Redovisning innehåller ärenden där det finns ett politiskt uppdragsbeslut.

Fördjupad översiktsplan för västra Vålösundet

Syftet med fördjupningen är att inom ramen för den översiktliga planeringen ta ställning till respektive fritidshusområdes lämplighet som permanentboende, och därefter initiera erforderliga detaljplaner om området anses lämpligt med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Inom planarbetet ingår även att se över möjligheterna till komplettering av ytterligare bostäder som ska stödja VA-utbyggnadens ekonomi, samt klargöra om det finns begränsningar (och i så fall peka ut dessa) inför en fortsatt utveckling och omvandling av bebyggelsen.

Planprogram Strandvik

Strandvik-Åsviken är utpekad som utredningsområde i översiktsplanen (U15). Utpekandet innebär att Kristinehamns kommun ser positivt på en fortsatt utveckling av området. Förutom intresset av att permanent bosätta sig i ombyggda fritidshus i området finns ett intresse av att stycka av nya bostadstomter. Programområdet ligger utanför verksamhetsområde för VA. Det är känt att dricksvatten och avloppsanläggningar är av varierande kvalitet inom området. Programmet ska därför särskilt belysa områdets VA-förhållanden och studera hur områdets VA-försörjning bör se ut vid ett eventuellt upprättande av verksamhetsområde.

Syftet med planprogrammet är att ge en övergripande bild av förutsättningarna i Strandvik-Åsviken för att underlätta fortsatt permanentning av bebyggelsen, samt att undersöka ytterligare utvecklingsmöjligheter. VA-förutsättningarna behöver ses över för områdets helhet. Programmet ska även ligga till grund för lämplig avgränsning av detaljplaneområden.

Planprogram Broängen

Broängen är kommunens starkaste handelsområde och fungerar idag både som handel- och industriområde. Viljeinriktningen i översiktsplanen är att på sikt utveckla området närmast Västra Ringvägen för handelsändamål, vilket skulle stärka Kristinehamn som handelsplats. Översiktsplanen beskriver hur markstrategiskt arbete kan skapa förutsättningar att bygga ihop Broängen med centrum för att skapa ett mer homogent handelsområde.

Genom att vara vägledande inför en långsiktig förändring sett till önskad lokalisering av verksamheter och handel, syftar ett planprogram för Broängen till att undersöka kommunens och fastighetsägarnas viljeinriktning, samt säkerställa etableringsmöjligheter för verksamheter och handel i området.

Planprogrammet för Broängen har som mål att underlätta framtida detaljplanearbete genom att översiktligt sammanställa områdets potential och förutsättningar med hänsyn till lämplig och önskad användning av området.

Planprogram Kvarndammen

Kvarndammens campingområde är sedan länge utan verksamhet och området saknar detaljplan. Området är kommunikationsnära och ligger i direkt anslutning till parkmiljön runt dammen och kvartersskogen på Lisas Höjd. Området bedöms vara attraktivt för såväl verksamheter som bostäder.

Syftet med planprogrammet är att ta ställning till och utreda förutsättningar för områdets användning, kommunens fastigheter, kulturhistoriska inslag, rekreativvärden, Kvarndammen och Vassgårdaälvens naturvärden, huvudmannaskap och/eller framtida driftsfrågor, den ekonomiska bilden samt vad i området som behöver planstöd och omfattningen av eventuella planområden.

Vattentjänstplan

Från och med 1 januari 2023 ändrades lag (SFS 2006:412) om allmänna vattentjänster med ett krav på att varje kommun ska ha en vattentjänstplan som ska antas av kommunfullmäktige. Syftet med planen är att skapa en tydlig och långsiktig vatten- och avloppsförsörjning i Kristinehamns kommun både inom och utanför nuvarande verksamhetsområde för allmänt VA.

Bostadsförsörjningsplan

Alla kommuner ska med riktlinjer planera för bostadsförsörjningen i den egna kommunen. Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (SFS 2000:1383) ändrades oktober 2022 och innehållet har förtydligats. Ändringen gäller framför allt vilka uppgifter riktlinjerna ska grundas på, men ett nytt obligatoriskt moment i processen är att ta fram en bostadsmarknadsanalys där bostadsbehovet för olika grupper i kommunen ska redovisas.

Syftet med en översyn och revidering av nuvarande bostadsförsörjningsplan är att stå bättre rustade för att möta de förändrade bostadsbehov som ett nytt artilleriregemente kan medföra samt att svara för det nya lagkravet gällande underlag.

Fördjupad översiktsplan för Kroksvik

Syftet är att inom ramen för den översiktliga planeringen vidare utreda behovet av kommunal verksamhetsmark i Kroksvik, samt att utreda områdets potential för verksamheter inom gods och logistik. Utgångspunkten är att den fördjupade översiktsplanen möjliggör för ytterligare verksamhetsmark Kroksvik, med inriktning mot ytkrävande och transportgenererande verksamheter. FÖP-området omfattar cirka 200 hektar.

Kroksviksområdet anses utöver nuvarande verksamhetsmark ha god potential till att kunna bli en gods och logistiknod, vilket bland annat kräver marktillgång med flexibla sammanhängande ytor över 100 hektar med god tillgänglighet till transportinfrastruktur (väg, järnväg och sjö). Den goda potentialen ses även vad gäller närheten till Örebro län som kan generera stora regionöverskridande distributionsflöden på sikt.

Energiplan

Enligt lagen om kommunal energiplanering (SFS 1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Energiplanen ska leda kommunens strategiska arbete inom energifrågor på både kort och lång sikt. Energiplanen ska även innehålla en analys av vilken inverkan den i planen upptagna verksamheten har på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten samt andra resurser. Energiplanen ska fungera som ett styrdokument för kommunens egen energianvändning och användas som ett strategiskt verktyg i arbetet med energieffektivisering och omställningen till förnybara energikällor.

Energiplanens syfte är att främja en god hushållning med energi, samt att säkerställa en gemensam utgångspunkt och inriktning i kommunens samlade arbete för ett hållbart energisystem.

Tematisk översiktsplan för vindbruk

Energimyndigheten och Naturvårdsverket har tillsammans tagit fram en nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad (2021). I den nationella vindkraftsstrategin föreslås att regionala planeringsunderlag och vindkraftsanalyser ska genomföras i samtliga län. Länsstyrelsen i Värmland är ett av de två första länen som fått i uppdrag av Energimyndigheten att arbeta fram regionala planeringsunderlag för vindkraft och att genomföra en vindkraftsanalys.

Det regionala planeringsunderlag som arbetas fram ska presentera potentiella områden för etablering av vindkraft och utgöra ett stöd vid kommunernas framtida översiktsplanering. När ett regionalt underlag finns framtaget är det kommunens översiktsplanering som kan peka ut områden lämpliga för vindkraftsetableringar.

Uppdrag om att ta fram ett tematiskt tillägg för vindbruk har, med bakgrund av den nationella och regionala processen, getts till kommunledningsförvaltningen. Syftet är att, inom ramen för den översiktliga planeringen, skapa planeringsförutsättningar för nya etableringar av vindkraftsanläggningar i kommunen. Målet är att påvisa områden som är lämpliga för vindkraftsetablering.

Kulturmiljöprogram

Kulturmiljöprogram är ett icke lagstadgat verktyg som används som kunskapsunderlag för beslut kring planläggning, bygglov och vid fastighetsförvaltning. Syftet är att sprida kunskap om kulturmiljöerna och dess värden, samt att underlätta olika planeringsskeden och beslutssituationer inom den kommunala samhällsplaneringen. Programmet innebär inte ett formellt skydd mot rivning eller förvanskning, men tydliggör vilka byggnader och miljöer som är särskilt värdefulla i kommunen.

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp tillsammans med konsulter från Värmlands museum granskade under våren 2019 kommunens nuvarande kulturresursprogramms innehåll och aktualitet. Aktualitetsprövningen ledde fram till kommunfullmäktiges beslut att kommunens kulturresursprogram från 1992 är att betrakta som inaktuellt och bristfälligt, därav behovet av att ta fram ett nytt. Kommunfullmäktige gav i uppdrag åt kommunstyrelsen att ta fram ett förslag till nytt kulturmiljöprogram.

Fördjupad översiktsplan för Nobelbanan

Syftet med en fördjupad översiktsplan för Nobelbanan är att inom ramen för den översiktliga planeringen gemensamt med berörda kommuner i stråket Kristinehamn - Örebro utreda en möjlig korridor för järnvägssträckning fram till respektive borte kommungräns. Den fördjupade översiktsplanen sträcker sig genom de fyra kommunerna Kristinehamn, Karlskoga, Lekeberg och Örebro.

Värmlandsbanan befintliga sträckning består av en enkelspårig och kurvig järnväg. Ny dubbelspårig järnväg föreslås därför i en sträckning som följer E18.

Arbetet med den fördjupade översiktsplanen har satts som vilande då Trafikverket själva arbetar med frågan. Ett markreservat för järnväg redovisas i kommunens översiktsplan.

Kommunens bedömning

- Vid laga vunen kraft kommer den fördjupade översiktsplanen för västra Vålösundet resultera i behov av både revidering och framtagande av ett antal detaljplaner. Detaljplanerna kommer i första hand att avse bostäder då det kommunala ansvaret kopplat till VA- situationen behöver lösas och för att bebyggelse och VA-utbyggnaden ska stödja varandra.

- Den fördjupade översiktsplanen för Kroksvik, som i ett tidigt utredningsskede berör hela 200 ha, kommer leda till behovet av ett antal detaljplaner för verksamhetsmark. Även planprogrammen för Strandvik, Broängen och Kvarndammen kommer generera ett antal nya detaljplaneärenden. Uppdrag för detaljplanerna ges när behov uppstår eller inför kommunens årliga planprioriteringsprocess.
- Vid nästa revidering av översiktsplanen kommer gällande fördjupningar och planprogram som fortfarande anses aktuella arbetas in i översiktsplanen.
- Kommunen inväntar det regionala planeringsunderlag som ska vägleda arbetet med vindbruksplanen. I dagsläget har kommunen inte heller de resurser som behövs för att kunna starta upp arbetet med vindbruksplanen.
- I dagsläget saknas resurser hos planeringsavdelningen för att arbetet med ett kulturmiljöprogram ska kunna startas.
- Ett arbete med den fördjupade översiktsplanen för Nobelbanan innebär ett aktivt påverkansarbete mot Trafikverket. Detta bedöms inte som nödvändigt i dagsläget. Arbetet som förs inom Trafikverket och via bolaget Oslo- Stockholm 2.55 för att påskynda utbyggnaden av bättre tågtrafik mellan Oslo och Stockholm och på delsträckorna där emellan, däribland Nobelbanan, bedöms som tillräckligt.

3.2.2 Utredningsområden

Östra Vålösundet

Kommunen har tidigare tagit fram en fördjupning av översiktsplanen för området och stora delar är nu detaljplanelagt. Genom detaljplaneringen har anpassningar gjorts i förhållande till den fördjupade översiktsplanen till den grad att den enligt nu gällande översiktsplan ansetts inaktuell som fortsatt vägledning.

Intilliggande skiss, redovisad i översiktsplanen, utgör i stället områdets fortsatta utveckling. Detta innebär att fortsatt detaljplanering krävs för bostäder och för att på sikt låta Tranvägen fortsätta söderut. En grov etappindelning har tagits fram där grönmärkerade områden i skissen utgör en första tänkt etapp, blå en andra och röd en tredje etapp.

Figur 6. Utdrag från kommunens översiktsplan över fortsatt utveckling av östra Vålösundet.

Kommunens bedömning

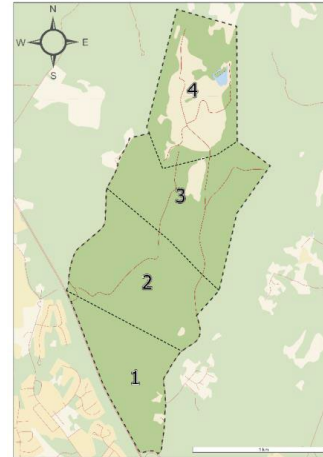
- Ett flertal detaljplaneärenden kopplade till översiktsplanens utredningsområde östra Vålösundet kommer att kunna tas fram succesivt under många år framöver.

3.2.3 Utvecklingsförslag

Stensta

I vissa delar av kommunen finns behov att ta fram en helhetsbild innan nya detaljplaner kan tas fram. Översiktsplanens utpekande av olika ytor i Stensta gav upphov till behovet av en sådan helhetsbild. Helhetsbilden presenteras i ett så kallat utvecklingsförslag som beskriver nuvarande mål och övergripande förutsättningar för utveckling inom ett geografiskt område.

Utvecklingsförslaget syftar till att översiktligt beskriva planeringsförutsättningar för utveckling av verksamhetsmark i Stensta. Utvecklingsförslaget kopplar samman utpekade ytor i översiktsplanen och redogör för en föreslagen utveckling av ytorna i ett större sammanhang. Målet med framtagandet av ett utvecklingsförslag är att förbereda för efterföljande detaljplanering. Utvecklingsförslaget är vägledande för efterföljande planering men är inte juridiskt bindande. Området består av fyra delområden.

Figur 7. Karta över de fyra delområdena i utvecklingsförslag Stensta.

Efter utvecklingsförslaget antogs gavs ett uppdrag om att ta fram en detaljplan *Stensta syd* för verksamhetsmark i delområde 1 (utpekad som V21 i kommunens översiktsplan) i utvecklingsförslaget. Syftet med detaljplanen är att planlägga området för att möjliggöra utveckling av verksamheter, av karaktären lager och logistikfunktioner, i ett starkt logistikläge. Planområdet omfattar 45 hektar.

Kommunens bedömning

- Detaljplanen för Stensta syd, som är under framtagande, bedöms som attraktivt för exploatering på kort sikt. Områdets skyltläge mot E18, närhet till starka kommunikationsstråk och målpunkter för logistik gör området särskilt intressant för etableringar med koppling till gods, lager och logistik.
- Delområde 2 omfattar 68 hektar och innehåller markreservatet för järnväg, kallat Nobelbanan, som finns utpekad i kommunens översiktsplan. Innan dess att vidare utredningsarbete gjorts och en mer preciserad sträckning genom området fastställts så kommer markreservatet kvarstå. Planläggning får avvaktas men området kan däremot till dess att nobelbanan realiserats utnyttjas för masshantering, uppställning och liknande användning av temporär karaktär som inte bedöms försvåra tillkommande järnväg.
- Delområde 3 omfattar 67 hektar och är likt delområde 1 föreslagen fram för allt för utveckling av tillkommande verksamhetsmark. Då översiktsplanen pekar ut del av området för en framtida expansion av den kommunala avfallsanläggningen strandmossen så föreslås även ytor

för en expansion samt tillkommande ytor för masshantering, såväl tillfällig som permanent. Inom delområde 4 finns den kommunala avfallsanläggningen Strandmossen, ingen förändrad markanvändning föreslås inom delområdet. Delområdet omfattar 60 hektar.

3.3 Kommunala mål, planer och program

Utöver översiktliga planer inom fysisk planering finns andra kommunala styrdokument som en kommun måste förhålla sig till kopplat till samhällsbyggnad.

Mål, planer, program och beslut relevanta för fortsatt översiktsplanering

- Energiplan (2012)
- Kommunens vision (2015)
- Trafikplan (2017)
- Centrumvision (2018)
- **Näringslivspolitisk plan (2024)**
- **Bostadsförsörjningsplan (2018)**
- Vision för Kristinehamns kommuns stadskärna (2018)
- **Handlingsplan för stadskärnan (2019)**
- Översvämningsanalys (2020)
- **Besöksplan (2020)**
- Serviceplan (2022)
- Logistikstrategi (2023)
- Avfallsplan (2023)
- Risk – och sårbarhetsanalys (2023)
- Lokalförsörjningsplan (2024)

Kommunens bedömning

- Ett antal styrdokument har tillkommit efter översiktsplanens antagande 2021, men påverkar inte dess aktualitet. Utöver tillkomna styrdokument ska några revideras inom nuvarande mandatperiod (**fetmarkerade i listan ovan**).
- Samtliga styrdokument utgör viktiga underlag i den kontinuerliga översiktsplaneringen.

3.4 Viktiga aktuella utredningar

Pågående utredningsarbeten som påverkar den fortsatta översiktsplaneringen i kommunen.

Utredning Inlandsbanan

I december 2023 tilldelade regeringen Trafikverket i uppdrag att analysera förutsättningarna och föreslå eventuella åtgärder för en förändring av avtalsförhållandet mellan staten och INLANDSBANAN Aktiebolag (IBAB). Uppdraget innebär att ta hänsyn till aspekter som totalförsvaret, redundans och omledning, och att samverka med IBAB samt vid behov med Försvarmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt andra relevanta myndigheter, kommuner och organisationer. Trafikverket ska vidare analysera och redogöra för konsekvenserna av föreslagna åtgärder, inklusive kostnadsberäkningar och förslag till finansiering. Senast den 15 april 2024 ska Trafikverket lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet.

Funktionsutredning bangård

En utredning har startats av Trafikverket för att undersöka möjligheterna till att öka kapaciteten på Kristinehamns bangård och förbättra infrastrukturen i området norra Höja, med anledning av återetableringen av artillericentret A9 på Harberget. Målet är att säkerställa en stabil och effektiv infrastruktur för Försvarmakten, samtidigt som det öppnar upp för eventuella nya

logistiketableringar i Kristinehamn och förbättrar järnvägsinfrastrukturen för befintliga näringslivsverksamheter.

Lokaliseringsutredning Nobelbanan

Trafikverket och bolaget Oslo- Sthlm 2.55 gör en lokaliseringsutredning för att utreda bästa dragning av en framtida järnvägssträckning mellan Oslo- Stockholm, vilket innefattar delsträckan Nobelbanan mellan Kristinehamn och Örebro. Kommunen har i översiktsplanen valt att redovisa utrett område som ett markreservat för järnväg.

Slussarna Trollhätte Kanal

Dagens slussar är uttjänta 2030. För att säkra Vänersjöfartens framtid och göra det möjligt att utveckla den över tid behövs nya slussar anläggas i Trollhättan, Lilla Edet och Vänersborg. Projektet är ett samarbete mellan Trafikverket och Sjöfartsverket med beräknad byggstart 2027. I och med de nya slussarna skapas förutsättningar för att både större och fler båtar ska kunna trafikera Trollhätte kanal, och därmed stärka Vänersjöfarten. För att kunna trafikera kanalen med större båtar än i dag krävs dock på sikt även andra åtgärder utanför slussprojektet, så som anpassningar i hamnanläggningar.

Kommunens bedömning

- Kristinehamns kommun har efterfrågat bättre kapacitet på järnvägsinfrastrukturen. Kommunen välkomnar såväl Trafikverkets funktionsutredning av bangården och Höja samt regeringens tillsatta utredning om Inlandsbanan. Kommunen kommer vara behjälpliga när så krävs.
- Kristinehamns kommun bör fortsätta ta ställning för en påbörjad planering för Nobelbanan och vara aktiva i Trafikverket och bolaget Oslo- Sthlm 2 arbete med lokaliseringsutredningen. Kommunens markreservat för järnväg som redovisas i översiktsplanen är det som kommunen ska arbeta för.
- Kommunens gods- och logistikplanering är beroende av fungerande slussar i Trollhätte kanal och arbetar för ett genomförande. Den kommunala planeringen utgår från att nya slussar är på plats enligt satt tidsram då Kristinehamn planerar upprustning i den kommunala infrastrukturen.

3.5 Kommunens samlade bedömning kring fortsatt arbete med översiktsplaneringen

De omvärldsfaktorer och planeringsutmaningar som uppstår kräver en ständig strategisk planering för att främja en hållbar utveckling av både stad och landsbygd. Det innebär att kontinuerligt stärka fokus på centrala planeringsfrågor, vidareutveckla kommunikationen med invånarna i Kristinehamn, samarbeta med intressenter och näringsliv samt förbättra genomförandet av den övergripande översiktsplanen.

Utifrån kapitel 2 och 3 görs sammanfattande ställningstaganden kring fortsatt arbete med översiktsplaneringen. Några av de beskrivna uppdragen pågår redan. För andra behöver separata beslut fattas och inriktning ges.

Ta fram fördjupade planeringsförutsättningar för bostäder och verksamhetsmark

Arbete med den fördjupade översiktsplanen för Västra Vålösundet behöver slutföras. Planen behandlar särskilt långsiktiga och systempåverkande frågor gällande VA-tillgång som kräver kommunal samordning. En antagen plan kan ge vägledning ur ett helhetsperspektiv vid utvärdering av lämplighet för fritidshus att övergå till permanentboende. Det samma gäller även för utredningsområden Strandvik, Bråten – Skråkvik samt kuststräckan Revsand - Brattsand.

Efter bedömningen kan nästa steg vara att justera eller initiera eventuella detaljplaner, via kommunens planprioriteringsprocess, om området bedöms som lämpligt med hänsyn till dess natur, placering och behov. I den processen ingår även att tydliggöra om det finns faktorer som gör vissa platser olämpliga för vidare utveckling. Den övergripande avsikten är att minska det nuvarande planeringsgapet mellan översiktsplanen och detaljplanerna.

Ett annat särskilt prioriterat område för fortsatt översiktsplaneringen är att skapa förutsättningar för att möta näringslivets behov av verksamhetsmark i kommunen på ett hållbart sätt. Även här finns det långsiktiga och systempåverkande frågor som behöver samordnas, så som tillgång till VA och trafiklösningar. Genom en antagen plan för Kroksvik kan fortsatt planering i området genomföras och översiktsplanens del konkretiseras.

Utveckla kommunens energiarbete

Energisystemet är komplext och det konventionella energisystemet genomgår stora förändringar idag. Lag om kommunal energiplanering (SFS 1977:439) kom till under 1970-talets oljekris då man såg ett behov av planering för att så långt som möjligt hushålla med energin. Energiomställningen har bidragit till att energiplanering blivit alltmer aktuell igen. Andelen energi som produceras med förnybara, väderberoende energikällor så som sol- och vindkraft blir allt större, kommunen har särskilt märkt av ett växande intresse för anläggande av större solcellsparker, samtidigt som allt fler orter i Sverige närmar sig lokal kapacitets- och effektbrist. För att klara av energiförsörjningen framöver krävs planering av hur, var och när olika energislag används och till vilka ändamål samt var energiintensiva verksamheter och förnybar energiproduktion placeras. I kommunens översiktsplan (2021) framgår det att ett helt förnybart elsystem är ett steg mot en hållbar framtid och det ökar behoven av att nyttja sol, vatten och vind för energiproduktion. Kommunen har sedan antagandet av översiktsplanen sett ett ökat intresse på energitillgång vid företagsetableringar inom kommunens gränser. Under 2022 genomförde Glava Energy Center på uppdrag av Länsstyrelsen Värmland en el- och effektanalys för Värmland. Det blev i el- och effektanalysen tydligt att Värmland som län har ett nettounderskott av energiproduktion.

Kommunen har fått ett uppdrag om att ta fram en ny energiplan. Att ha en uppdaterad energiplan handlar om att kommunen ska planera för produktion, distribution och användning av energi i kommunen. Lokalisering av energiproduktion, elintensiva verksamheter och platser för nyetableringar samt elnätsutbyggnad kräver planering av mark- och vattenanvändningen. Energiplanen är därför ett viktigt underlag för den fysiska planeringen. Energiplanen bör ta ställning till hur mycket elkraft som behövs i kommunen och hur mycket som lämpligen kan tillföras inom kommunen, till exempel

genom vindkraft och solceller. Eventuellt skulle det kunna innebära ett behov av att arbeta med en TÖP för solel.

Ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för vindbruk

Efter framtagen energiplan kan arbetet påbörjas med den TÖP vindbruksplan som uppdrag givits för. Bakgrunden kan ses i det arbete Länsstyrelserna i Dalarna och Värmland driver utifrån uppdrag av Energimyndigheten att arbeta fram regionala planeringsunderlag för vindkraft och genomföra en vindkraftsanalys under 2022 - 2024. Det regionala planeringsunderlag som arbetas fram ska presentera potentiella områden för etablering av vindkraft och utgöra ett stöd vid kommunernas översiktsplanering. En vindbruksplan är tänkt att påvisa områden som är lämpliga för vindkraftsetablering.

Vindkraft är en fråga som kan skapa påverkan över kommun – och länsgränser. Kristinehamns kommun är en gränskommun till Örebro Län och kommuner på andra sidan länsgränsen kan således påverkas. Vid ett framtagande av en TÖP så kan det vara så att angränsande kommuner kan vara en del av en gemensam TÖP där lämpliga områden över gränserna pekas ut.

Utveckla digitala arbetssätt och förbered en digital översiktsplan

I februari 2023 tog regeringen beslut om en ny bestämmelse i plan- och byggförordningen. Beslutet innebär att alla översiktsplaner som påbörjas efter den 31 december 2026 ska utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt, samt följa Boverkets krav på utformning. Syftet är att göra processer för samhällsplanering mer effektiv.

För att steget från dagens PDF-baserade översiktsplan till en kommande digital ska gå så smidigt som möjligt behöver kommunen redan nu påbörja ett förberedande digitaliseringsarbete. Övergången kan också underlättas genom goda exempel från andra kommuner. Dock kommer en avvägning att behövas då en digital översiktsplan är mer begränsad än den nuvarande.

Totalförsvarets utveckling

Regeringen genomför nu den största upprustningen av Sveriges totalförsvaret sedan 50-talet. Totalförsvarets expansion tillsammans med Sveriges inträde i NATO samt undertecknande av DCA-avtalet påverkar och kommer att påverka Kristinehamns kommun och kommunens planeringsarbete. Det inte minst utifrån resultatet av funktionsutredningen av Bangården/ Höja, utredningen av inlandsbanan och den fortsatta utvecklingen av Försvarmaktens etablering av A9 i Kristinehamn. I det strategiska arbetet ingår således en kontinuerlig omvärldsspaning av totalförsvarets utveckling och av NATO och DCA-avtalets påverkan på kommunen och den regionala planeringen.

Kommunens klimatarbete

Ett klimat i förändring innebär nya planeringsförutsättningar. Det kräver att kommuner och samhällets aktörer har en beredskap för klimatförändringar och vidtar åtgärder som mildrar eller hindrar risker som dessa medför. I Kristinehamns kommun saknas idag ett samlat arbete för hållbar utveckling och klimatanpassning. Kommunen behöver anpassa såväl infrastruktur som bebyggelseområden inför de förändringar som sker idag och framåt för att uppnå en hållbar och klimatanpassad samhällsplanering. I Översiktsplanen anges inriktningsmålet Hållbar och klimatanpassad samhällsplanering med fem

tillhörande strategier som kommunen ska arbeta med i det avseendet. För att skynda på utvecklingen samt uppfylla de strategiska målen behövs en tydligare och mer samordnad planering.

Kristinehamns kommun har fått en förfrågan från Karlstads kommun att, genom en så kallat tvillingstadssamverkan, vara Karlstads projektpartner i programmet Viable Cities. Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram med inriktning på klimatneutrala och hållbara städer som pågår mellan 2017–2030. Programmets syfte ligger i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050. Programkontoret bemannas av Kungliga Tekniska Högskolan, Lunds universitet, Research Institute of Sweden, samt Stockholm Environment Institute.

Tvillingstäder bygger på ett ömsesidigt lärande mellan kommuner och samverkan syftar till att Karlstad och Kristinehamn tillsammans ska bygga en förmåga att ställa om till klimatneutralitet 2030. Det kan till exempel handla om gemensamt strategiskt arbete, gemensamma upphandlingar eller konkreta insatser. Det kan även bygga vidare på, och utveckla, redan befintliga mellankommunala samarbeten (som exempelvis hantering av vatten, avfall, kommunikationer, energi, bostäder, material/logistik, arbetsmarknad, samhällsplanering). Kristinehamn har tackat ja till förfrågan och inväntar beslut från programmet.

Genom deltagande som en tvillingstad till Karlstad i programmet Viable Cities kan Kristinehamn genom lärande, mellankommunala samarbeten och med konkreta insatser inom olika nämnder forma och driva mot översiktsplanens strategiska hållbarhetsmål.

Ta fram en strukturbild

Människors levnadssätt är i allt högre grad regionalt. Dagligen korsas administrativa gränser av människor, tjänster och varor.

Arbetsmarknadsregioner fortsätter att utvidgas och vi talar idag i ökad utsträckning om behovet av att utgå från funktionella regioner när det gäller den rumsliga planeringen. I stället kan den regionala rumsliga planeringen ske med ett så kallat stråkperspektiv där aspekter som exempelvis arbetsmarknadsregion styr den fysiska avgränsningen.

Att skapa mervärden för invånare och företag och för att arbeta för en hållbar utveckling krävs samverkan över kommun- och länsgränserna. Kristinehamn är en del av ett öst-västligt stråk som kan kopplas till både Karlstads och Örebro arbetsmarknadsregioner. I översiktsplanen lyfts den regionala rollen fram, särskilt inom bostads- och arbetsmarknadsområdet. Idag har även totalförsvarets upprustning blivit aktuellt där det öst-västliga stråket lyfts, men också ett nord-sydligt stråk som kan kräva andra mellankommunala samverkansprocesser. En regional planering kan även verka för att koppla samman det regionala utvecklingsarbetet med den kommunala fysiska planeringen.

Kristinehamns kommun anser att det behövs ett kontinuerligt arbete med regional rumslig planering för aktörerna i Värmland och Örebro län. I väntan på att Region Värmland tar ledarrollen genom framtagande av en regional

strukturbild med stråkfokus över länsgräns ser vi som enskild kommun ett behov av att ta fram en egen regional strukturbild.

Genom att utgå från funktionella aspekter i vårt omland såsom bostads- och arbetsmarknad, pendling/kollektivtrafik, infrastruktur och totalförsvaret kan Kristinehamn skapa en strukturbild som kommunen kan arbeta efter i fortsatt strategiskt planeringsarbete.

4 Översiktsplanens aktualitet i förhållande till kraven i PBL

Nedan ses punkt 2 3 kap. 23§ PBL: [...] bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3§, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5§.

PBL (SFS 2010:900) 3 kap. 3–5§§

3§ Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta.

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

4§ Kommunen ska i översiktsplanen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. kan ha en väsentlig betydelse för sådana beslut som avses i 2§ andra stycket. Riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken ska alltid redovisas.

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att

1. riksintressen ska tillgodoses,
2. gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. MB ska följas, och
3. förhållanden av väsentlig betydelse i övrigt bör beaktas.

5§ Av översiktsplanen ska även följande framgå

1. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,
2. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
3. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e§ första stycket miljöbalken,
4. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,
5. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen, och
6. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del, ska det anmärkas i planen.

4.1 Kommunens samlade bedömning

- Kristinehamns kommuns översiktsplan redovisar grunddragen i mark- och vattenanvändningen för hela kommunen. Grunddragen framgår i en karta. Planen redovisar hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.
- I översiktsplanen framgår det hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses samt hur miljö kvalitetsnormer ska följas. Nya förutsättningar sedan antagande 2021, exempelvis nya beslut om riksintressen och nya planeringsunderlag (förvaltningscykler) om MKN vatten, hanteras i kommunens kontinuerliga planering samt i nästkommande revidering av översiktsplanen.
- I Kristinehamns kommuns översiktsplan framgår kommunens syn gällande 3 kap. 5§ PBL punkt 1, 2, 3, och 4. Punkt 5 berör inte kommunen då Värmland inte har någon regionplan.
- Gällande punkt 1 råder nya förutsättningar då uppdrag finns på framtagande av ny bostadsförsörjningsplan, en plan som tas fram inom ramen för den kontinuerliga översiktsplaneringen.
- I nuläget sker en stor utveckling både vad gäller tätortens expansion till följd av A9 etableringen och tillväxten runt Varnumsviken. Kommunen märker även av ett ökat tryck på omvandling och utvidgning av fritidshusområden vilket påverkar den översiktliga planeringen. Dock anser Kristinehamns kommun att översiktsplanen bedöms uppfylla kraven som anges i 3 kap 3§, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5§ PBL och fortsatt fungera som aktuellt beslutsunderlag. Nya förutsättningar tas om hand i nästkommande revidering, samt i fortsatt översiktsplanering utifrån kommunens kontinuerliga planeringsarbete.
- Den sammanfattande bedömningen är att översiktsplanen är aktuell och kan utgöra grund för kommunens långsiktiga planering. En ny översiktsplan behöver inte tas fram i dagsläget.